

N:o 22/-27 .

FINANS- och EKONOMIUTSKOTTETS betänkan-
de N:o 22/-27 med anledning av landskapets
revisorers till Ålands landsting avgivna be-
rättelse över granskningen av landskapets/
räkenskaper och den ekonomiska förvaltningen
för år 1926.

De revisorer, vilka jämlikt § 33 av landskapslagen angående ordnan-
det av Ålands landskapsförvaltning utses av Landstinget, hava till upp-
gift att granska landskapets räkenskaper och bokslut, utröna, huruvida
siffrorna äro riktiga samt utgifterna och inkomsterna lagonliga, samt att
med anledning av denna granskning, och i mån av den tillsyn de jämväl
utövat över inkomst- och utgiftsstatens iakttagande, till Landstinget av-
giva berättelse, vari angivas gjorda iakttagelser och framställas de an-
märkningar revisionen givit anledning till samt föreslås åtgärder till
de anmärkta missförhållandenas avhjälpan. Den berättelse landskapets
revisorer för år 1926 till Landstinget inlämnat och vilken Finans- och
Ekonomiutskottet fått sig förelagd att granska och angående densamma av-
giva sitt utlåtande utmärker sig framför tidigare revisionsberättelser
genom den grundlighet och omsorg, varmed revisorerna utfört sitt ofta
nog så svåra värv, ävensom den överskådlighet berättelsen erhållit ge-
nom utarbetandet av densamma åtföljande tablå över bokslutet; och får
Utskottet härför frambära revisorerna sin erkänsla.

I anseende till de flerfaldiga spörsmål revisionsberättelsen omfat-
tar, har Utskottet ansett nödigt beröra de av revisorerna framhållna i-
akttagelserna och anmärkningarna envar skilt för sig.

Revisorerna hava konstaterat en genomgående felaktighet i bokförin-
gen därutinnan, att utgifter, hänförande sig till år 1925, i en del fall
påförts motsvarande för år 1926 beviljade anslag. Beträffande denna an-
märkning kan Utskottet genom införskaffade uppgifter meddela, att frågan
hänför sig till utgifter för landskapets skolväsen och väghållningen.
Förfarandet beror främst på omöjligheten att förmå kommunal- och väg-
nämnder att i tid inkomma med behöfliga penningrekvisitioner, och må så-
som exempel på dylikt dröjsmål nämnas, att redovisningen för skolutgif-

ter under år 1925 i en åländsk kommun inkom till Landskapsnämnden först i början av år 1927. En mångfald ålderstillägg åt lärare hava rekviderats på samma sentida sätt. Vidkommande skolutgifterna blir det sålunda icke möjligt för kamreraren vid Landskapsnämnden att absolut undvika, det smärre utgifter, som hänföra sig till ett år, bokföras ett annat och senare år. Men vad utgifterna för vägunderhållet beträffar, kunde Landskapsnämnden helt enkelt vägra att betala för sentida inlämnade räkningar, vilket förfarande uppenbarligen torde böra inslås för att tvinga vägnämnderna att göra sin plikt. Utskottet anser fördenskull, att revisorernas anmärkning uti sistnämnt avseende kan endast delvis anses hava fog för sig; och vill Utskottet hemställa till Landskapsnämndens övervägande, huruvida icke Nämnden åtminstone vis å vis vägnämnderna ville vidtaga alla de åtgärder lag medgiver för att tvinga desamma att i god tid insända sina räkningar, så att nödig reda i landskapets bokföring måtte kunna införas.

I fråga om några av Landskapsnämnden i slutet av år 1926 upptagna lån på kort återbetalningstid anmärkes i revisionsberättelsen, att desamma icke alls blivit bokförda. Nämnda lån hava, enligt vad Utskottet har/sig^{det} bekant, emellertid ingått i landskapets lånomedelskonto i den mån dessa genom kassakreditivchecker utnyttjats; och torde därför icke revisorernas nyssnämnda påstående kunna tagas efter bokstaven. Att lånen dessutom bort observeras i ett skilt konto, måste medgivas, och detta har även skett från början av innevarande år. Det begångna felet under år 1926 har berott på ett förbiseende från bokförarens sida av skillnaden mellan bokförandet av vanligt lån och kassakreditivlån, vilken sistnämnda låneform Landskapsnämnden ända till slutet av år 1926 uteslutande använt. Enär det jämlikt landskapslagen om anordnandet av Ålands landskapsförvaltning ankommer å kamreraren vid Landskapsnämnden att handhava och ombesörja landskapets bokföring, måste Utskottet anse, att nyssnämnda förbiseendet i bokföringen stannar honom till last, samtidigt som Utskottet konstaterar, att en rättelse av samma tjänsteman uti förbemält avseende numera ägt rum.

Beträffande revisorernas anmärkning angående överskridna anslag, får Utskottet gemäla, att revisorerna under de föregående åren icke framställt påminnelser av muifrågavarande beskaffenhet, såvida icke någon huvudtitel^{slutsumma} överskridits, detta av den anledning, att ovanåberopade landskapslag i § 29 mom. 1 tillåter överföring av ett belopp från

ett moment till ett annat inom samma huvudtitel. Av sagda anledning har kamreraren ansett överförandet obehövt, i synnerhet vad femte huvudtiteln I kapitel vidkommer, ty alla vägutgifter voro tidigare upptagna i ett belopp. Såframt detta ännu varit fallet, hade revisorerna icke haft skäl till anmärkning. Påståendet av revisorerna angående överskridna särskilda anslag för Ålands allmänna sjukhus, III H.T. II:5, Ålands lyceum, IV H.T. I:4, och högre navigationsskolan i Mariehamn, IV H.T. III:1 och IV H.T. III:10, får sin förklaring därigenom, att nämnda inrättningar erhålla sin anslag, såsom även tillföre, i förskott, för vilka redovisning äger rum, efter resp. månads utgång. Om t.o.x. inrättningen överskridit ett anslag, när rapporten för december i januari månad kommer Landskapsnämnden tillhanda, kan enligt Utskottets förmenande icke fordras, att sjukhusets ekonom, lyceets rektor eller navigationsskolans föreståndare skall betala det överskjutande beloppet, då Landskapsnämnden kan fastslå, att utgifterna varit behöriga och nödvändiga. Uti dylika fall torde kamreraren hava inskräp hos vederbörande, att förordet är i lag förbjudet och således bör undvikas. Vad särskilt överskridandet av IV H.T. III:1 vidkommer, beror detta därpå att i rapporterna från högre navigationsskolan på nämnda moment jämväl tjänstgöringsarvoden, IV H.T. III:3, och familjetillägg, IV H.T. III:4, blivit förda, men då dessa sammanställas, erhålles just det belopp, med vilket revisorerna anse IV H.T. III:1 överskridet. På grund av vad här ovan påvisats, har Utskottet icke kunnat för sin del godkänna revisorernas anmärkning angående överdebitering.

Anmärkningen om använt anslag för ångbåtsbryggan i Kumlinge anser Utskottet av principiella skäl vara obefogad. Visserligen föreskriver självstyrelselagen i § 17 mom. 7, att förvaltning, som hänför sig till samtrafiken mellan landskapet och fastlandet, hör under republikens allmänna förvaltning, men till egendom, tillkommen i denna samtrafiks intresse kan icke nämnda brygga räknas. Sagda brygga har i tiden byggts av statsverket mot att vägbyggnadslaget varit skyldigt att underhålla densamma, men då självstyrelsen infördes, övertog även landskapet bron och dess underhåll. Denna brygga har betjänat och betjänar allt fortfarande posten inom landskapet, den betjänar skjutsväsendet samt Kumlinge sockens kommunikation med fasta Åland, endast medelbart gagnar den trafiken på fastlandet. Frågan om dess underhåll är således en inre angelägenhet, som landskapet på grund av dess grundlag, självstyrelselagen, har befogenhet

att självständigt ordna i enlighet med självstyrelsens principer.

Enligt Utskottets förmanande förtjänar revisorernas anmärkning angående trådstängslet avseende, fastän Utskottet anser, att Landskapsnämnden härvidlag efter grundlig prövning av de lokala förhållandena och en ingående kalkyl med hänsikt till räntabiliteten av de vanliga gärdsgårdarnas ersättande med trådstängsol längs sådana sträckor av landsvägarna som vid snöväder visat sig vara mest utsatta för att igenyras, ådagalagt framsynthet och vidtagit en lycklig åtgärd, som med tiden kommer att i hög grad nedbringa kostnaderna för vägunderhållet. Utskottet har nämligen, i betraktande därav att Ålandsdelegationen vid senast verkställda budgetreglering ansett 4 mark per meter vara den maximigräns utöver vilken statsbidrag för anskaffat trådstängsol för landskapet icke kan ifrågakomma, trott sig böra föreslå, att Landskapsnämnden vid inköp av sagda stängsol icke erlade högre belopp än 4 mark per meter, och om till sagda pris sådant icke kunde anskaffas, jordägare som finge förmånen att erhålla stängslet, skulldigkännas att erlagga det eventuellt överskjutande beloppet. Och då det vid uppsättningen av nämnda trådstängsol visat sig, att vägnämnderna och jämväl enskilda personer förfarit vårdslöst och dessutom använt sådant material till stolpar och stänger på näten, vilket varit ohållbart och därjämte i hög grad vanprydande, har Utskottet velat uttala önskningsmålet, att Landskapsnämnden uti näst nämnt avseende ålägger vägnämnderna att ovillkorligen tillse, att näten framgent behörigen uppsättas samt att till nyssnämnda material användes dugligt och lämpligt virke.

Vad sedan vidkommer den av principiell innebörd gjorda anmärkningen om bokförda räntor å ett statsanslag, stort 90.000 mark, för inköp av inventarier till Ålands allmänna sjukhus i Godby, så hade, enär för sagda sjukhus om- och tillbyggnad i rikets budget för år 1925 anvisats ett extraordinarie anslag om 700.000 mark, Landskapsnämnden den 26 september 1925 ingått till ministeriet för inrikesärendena med en anhållan om tilläggsanslag, bl.a., nämnda 90.000 mark, och blevo dessa medel beviljade och påförda rikets, icke landskapets utgiftsstat. Enär Landstinget icke tagit någon som helst beaktning med medlen i fråga, vilka Landskapsnämnden icke varit skyldig att göra räntobärande och/såväl till kapital som ränta använts för därmed avsett ändamål, utan dessa helt och hållet belastat rikets budget, kan Utskottet icke förena sig om den av revisorerna i nu nämnt^{ande} gjorda påminnelsen.

Även det lantrådet tillkommande dagtraktamentet har blivit föremål för revisorernas uppmärksamhet och de antyda, att hans rätt i berört händelse borde medelst särskilt förfogande fastslås, lämpligen till sådan belopp, vilket rikets landshövdingar äro berättigade att uppbära. Med en ledning härav uppstår osökt anledning att skärskåda lantrådets ställning. Han måste betraktas såsom Landstingets förtroendeman, vilken kallas för en tid av tre år till sitt ansvarsfulla värv, och är således icke ämbetsman enligt gällande landskapslag; han kan fördenskull icke hänföras under resoreglementet för landskapets tjänstemän och han bör förty räknas till samma kategori som Landskapsnämndens ledamöter och landstingsmän och samt bör i onlighet härmed erhålla samma dagtraktamente, eller 90 mark, som dessa och ingalunda ett lägre, synnerligast som landshövdingen i landskapet uti en till justitieministeriet avlåten skrivelse av den 12 maj 1922 angående landskapets budget för år 1923 ansatt lantrådet tillkomma samma arvode och reseersättning som sistnämnda funktionärer. I förbigående må här nämnas att landshövding enligt Statsrådets beslut av den 15 januari 1925 angående tjänstemän tillkommande dagtraktamente erhåller 60 mark om dagen i dylikt traktamente, men dessutom i resekostnadsersättning, i stöd av § 7 i resoreglementet av den 20 december 1917, skjutsle-ga för två hästar, vadan lantrådets resor faktiskt icke bliva landskapet dyrare än landshövdingarnas i republiken. Då nämnda ersättning fastställas av Landstinget, erfordras enligt Utskottets mening icke något annat förfogande härutinnan. En annan sak vore, om lantrådets ställning förändrades till något mer motsvarande den ämbetsställning han de facto intar, en omständighet som det dock icke ankommer å Utskottet att taga i-nitiativ till, men som dock vore skäl att beakta, på det att landskapet bleve för framtiden säkerställt beträffande duglig man i spetsen för dess förvaltning, då skulle ock stadgande om hans ersättande för tjänsteresor kunna intagas i resoreglementet för tjänstemännen i landskapet.

Slutligen hava landskapets revisorer riktat Landstingets uppmärksamhet på den omständigheten, huruvida icke åtgärder borde vidtagas därhän att en landskapslag med föreskrifter rörande handhavandet av kassa- och räkenskapsväsendet ävensom innehållande instruktion för revisorerna, bliv-e med det snaraste utfärdad. Erkännas måste att revisorernas förslag förtjänar beaktande, och anser förty även Utskottet att härutinnan bör de skridas till åtgärd, men då landskapets hushållning ännu icke är slut-ligt ordnad, i ty att nya grenar av förvaltningen, t.ex. polisväsendet,

kunna komma att tillföras landskapet samt Landskapsnämnden är i tillfälle att för ordnandet av sitt räkenskapsväsen tillämpa, förutom de stadganden revisorerna framhållit, även bestämmelserna i förordningen av den 3 maj 1899 angående omorganisation av statsverkets kassa- och räkenskapsväsende, har Utskottet, med fäst avseende jämväl vid det sakförhållande, att Finlands regering till nu sittande riksdag inlämnat proposition angående stiftande av lag om grunderna för statsförslaget och statsbokslandet, uti vilken särskilda reformer i muförevarande avseende upptagits, kommit till den slutsats, att med frågan tillsvidare kunde anstå och Landskapsnämnden lämnas i uppdrag att i sinom tid inkomma till Landstinget med framställning och förslag i ärendet.

Revisorerna hava, "med beaktande för framtiden" av vad de i sin berättelse anført, tillstyrkt ansvarsfrihet åt Landskapsnämnden och övriga redovisningsskyldiga. På grund av vad Utskottet här ovan framhållit och då landskapets bokföring ännu icke, enär icke ens självstyrelsen får anses stabiliserad, kan göras fullt god och översiktlig, anser sig Utskottet kunna utan förbehåll bevilja vederbörande decharge; och får med hänsikt till dess uttalanden i muförevarande betänkande vördsamt hemställa

att Landstinget ville meddela Landskapsnämnden och övriga redovisningsskyldiga ansvarsfrihet för handhavandet av landskapets räkenskaper och ekonomiska förvaltning under år 1926 samt

att Landstinget behagade lämna Landskapsnämnden i uppdrag att taga revisorernas förslag angående antagande av landskapslag rörande kassa- och räkenskapsväsendet, innofattande jämväl instruktion för landskapets revisorer, under prövning och i sinom tid härom inkomma med framställning och förslag.

Mariehamn, den 18 november 1927.

På Finans- och Ekonomiutskottets vägnar:

Oscar Romanson

Werner Söder

Uti ärendets behandling hava deltagit ordföranden Bomanson,
viceordföranden Jansson samt ledamöterna Blomroos, Törnroos och
Carlson.